

nobilitare. Mala autem citra omnis generis tantopere in ea urbe exuberant, ut advenis & peregrinis hominibus frequenter sint stupori, non cumuli solum, qui per plateas veneles vili pretio cernuntur, sed etiam qui novorum fructuum adventu, per agros & sterquilina projiciuntur: decussis non modico impendio ex arboribus malis, ne superfoetantes flores impediunt. Florum autem ipsorum in his arboribus tanta undique intra urbem & per vicina urbana est copia, tanta verno tempore fragantia: ut non jam, quod de iisdem floribus Virgilius dixit;

Animas & olentia ci-ves

Ora illis foveant, senibus medicentur anhelis; sed suavissimo odore urbs tota, vicinique agri, perfundantur, & ad eam suaveolentiam captandam noctu homines pervigiles discurrant. Ne tamen diutius in Cordubæ amœnitate & ubertate celebranda sit immorandum; unum satis sit testis præstantissimi testimonium: ipse sit Muça dux Arabum, Hispaniæ totius victor, qui quæ eam omnem perlustraverat, & undique percognitam habuerat. De eo Rasis Maurus in Arabum historia his ipsis verbis, Latine fideliter redditus scribit: *Abibus Ahuydi filius, homo qui nullatenus in re ulla mentiretur, ita scripsit: Quum Muça Cordubam egressus, in Africam navigaturus, summis Hispaniæ proceribus deducenibus, iter occiperet, & in collem, unde urbis totius prospectus patebat, venisset: mula, cui insidebat, retro conversa, aliquantulum consistens, urbem tacitus contemplabatur; & tandem in hæc verba cum gemitu prorupit: Eheu Corduba, quantum es insignis! quæ & quanta tua sunt delicia! Quantum tibi bonorum Deus voluit conferre! Hæc loquutus, moerens iter continuat.*

Metalla Cordubensia sunt etiam inter authores celebratissima. Auriferam enim vocat Silius Italicus:

Nec decus aurifera cessavit Corduba terra.

Æs Marianum Plinio maxime laudatum, hodieque prope urbem, effoditur: uti & argentum vivum & stibium. Pomœrium urbis ejus amplissimum est, sed domicilia ob multitudinem horum rariora. Quadrata est figuræ, oblongior tamen, quam latior. Suburbana illius spatiosa, ita ut aliud oppidum videantur, maxime id quod Orientem spectat. Ad Occidentem palatio regio superbit, quod suis muris cinctum est. Habet & sub se Lorenam, cum aliis 550 habitationibus. Maximam hæc urbs jacturam passa est anno 1589, à terræ motu, qui multa eaque magnifica ædificia prostravit. Quam maxime celebrem eam faciunt natales Lucani, L. Annæi Senecæ, & Osii illius, qui Constantini Magni tempore Concilio Niceno interfuit. De Seneca vide Statium in Genethliaco Lucani. Martialis, *Duosque Senecas, unicumque Lucanum facunda loquitur Corduba.* Silius eam auriferæ terræ decus appellat. Hic natos Poetas peregrinum quid & pin-

Hispania.

gue sonare scripsit M. Cicero. In antiquis lapidibus cives dicuntur Patritienses. Episcopum habet, cujus redditus sunt 12000 ducat.

Tertia *Iaen*, oppidum amplum, & opulentum, *Iaen.* templis cœnobiiisque egregie ornatum. abundat vino, oleo, tritico, ferina carne, melle, fructibusque omnis generis. copiosum ibi sericum, nobilitas frequens & illustris. Urbs sita sub alto colle, muris propugnaculisque cincta est, fontesque habet amœnos.

Numerantur præterea in Andulazia centum *Municipia.* & octo magna municipia: nobiliora sunt, Alca-raz, Vbeda, Baeza, Andujar, Alcalareal, Martes cum castello super rupem, Cabra, Aquilar, Archidona, Palma, ubi Xenil fluvius in Bætini confluit, Pegnafter, Cermona, Estopa frumenti dives, Vtrera, Nebrissa urbs antiqua, Arcos, Moron frumenti dives, sed aquarum inops. Nebrissa, hodie Lebrixa, octo millibus passuum à Bæti distat, oppidum peramœnum cum vetusta arce, agro beatissimo undique cinctum. Sequuntur hæc quatuor maxima municipia; *Eciza*, ad ripam Xenil, ubi copia xyli & cannabis colligitur, olim *Astigi* & *Augusta firma*. solum undique fecundum & conpascuum, ac pecori optimum: unde incolæ lanificio maximam operam impendunt. *Antiquera* in duas partes divisa, quarum una in monte, altera in plano sita. *Ossuma* oppidum aqua caret; conterminus ager arborem nullam præter oleam fert: ceterum pecoris messiumque uberrimus. Urbs est quatuor aut quinque millium focorum. *Xerez de la Frontera* *Xerez de la Frontera.* urbs murorum ambitu conspicua. ager est vinctis arvisque lætissimus: nulla ejus portio inculta aut otiosa, sed vel vitibus, aut frugiferis arboribus egregie confitus, aut olea segeteque ornatus. Generosissima fundit vina, quæ non solum Europæi nostri, sed & Indi expetunt. Moris est hac in urbe ditioribus, immensæ altitudinis puteos defodere, quibus annonam multis in annos conservant, quos lapidum mole reclusos, sine peculiari Senatorum consensu aperire est vetitum.

Longum foret municipia omnia enumerare. Minime tamen prætereunda duo, Almaden & Marchena. Almaden in diœcesi Cordubensi ad ordinem Alcantaræ pertinet. hic ditissima sunt argenti vivi venæ. Marchena in confinibus Granatæ & Andaluziæ est, in cujus agro præstantissima indolis equi nascuntur, quos vulgo Ginetos vocant. Trans Bætini Palos occurrit cum modico portu, & mox Lucena; & trans fluvium Tinto, Niebla, & paulo ulterius S. Michaël & Ajamontium, cui bonitas & præstantia vini famam dedit. Portum habet percommodum & ingressum è mari satis altum.

Nulla Hispaniæ pars Andulazia fructibus ditior; frumento abundantior, gregibus & armentis copiosior, maxime equis; ita ut merito horreum, penurarium, & stabulum Hispaniæ dici possit.